

Deze week in het lobbymemo:

Verslagen Tweede Kamer

- Begrotingsdebat Binnenlandse Zaken
- Begrotingsdebat Infrastructuur en Waterstaat
- Tweeminutendebat water
- Tweeminutendebat JBZ-Raad algemeen (CSAM)
- Tweeminutendebat JBZ-Raad Asiel & Migratie
- Mondelinge vragen over toenemend antisemitisme
- Wetgevingsoverleg Wet aanpassing termijnen en nabestaandenregeling hersteloperatie toeslagen
- Rondetafelgesprek: Normuitleg en toezicht Artificiële Intelligentie

Stemmingen

- Dinsdag 8 oktober

Eerste Kamer

- Algemene Beschouwingen

Commissieagenda Tweede Kamer

Plenaire agenda Tweede Kamer

Brussel

- Grote Nederlandse aanwezigheid tijdens Europese Week van Steden en Regio's 2024
- Overhandiging van Nederlands visiepaper over het toekomstig Europees cohesiebeleid
- Laatste nieuws over toekomstig cohesiebeleid & MFK 2028-2034
- Plenaire vergadering Europees Comité van de Regio's

- Consultaties Europese Commissie
- Agenda Europese Comité van de Regio's
- Agenda Congres Raad van Europa

Verslagen Tweede Kamer

Begrotingsdebat Binnenlandse Zaken

Hoe ga je als Kamer om met een stuk rood vlees dat in de arena wordt geslingerd? Duik je erop of laat je je niet afleiden en richt je je op het onderwerp dat op de agenda staat? Het klinkt anekdotisch, maar dit was één van de discussies tijdens het debat over de begroting van Binnenlandse Zaken, het Gemeentefonds en het Provinciefonds. Hieronder een terugblik op het debat dat op woensdag 9 en donderdag 10 oktober plaatsvond.

Ontslag burgemeester Halsema

Om maar met het stuk rood vlees te beginnen: Deen (PVV) besteedde vrijwel zijn hele termijn aan het patroon van falen bij de burgemeester van Amsterdam als het gaat om het veilig houden van demonstranten. Hij ging daarmee door op de post op X van fractievoorzitter Wilders, die stelde dat burgemeester Halsema mee het land uit mag, samen met het tuig (doelend op pro-Palestijnse demonstranten in de hoofdstad). De oplossing van Deen: de minister moet de procedure starten om burgemeester Halsema te ontslaan, via de procedure van artikel 61B Gemeentewet. "Veel rechtsstatelijker krijg je het niet," aldus Deen, die het een rechtsstatelijke route noemt. Het valt hem bovendien tegen dat er maar een paar burgemeesters een steunbetuiging hebben geplaatst richting Halsema.

Verschillende andere Kamerleden spreken er schande van dat Deen de rechtsstaat aanvalt en de instituties die erbij horen. Dat is in strijd met de rechtsstaatsverklaring die de coalitiefracties hebben ondertekend. Daarnaast vinden andere fracties het onbehoorlijk dat de grootste fractie in het parlement geen onderwerpen uit de begroting aansnijdt, maar slechts opheft creëert. Deen gaat op dit laatste niet in en stelt bovendien dat er sprake van morele ontsporing is en de Kamer daarom verplicht is om daar wat aan te doen. Zowel Erkens (VVD) als Palmen (NSC) benadrukken in interrupties en in de eigen termijn dat ze tegen een voorstel van de PVV zullen stemmen hierover. Palmen reageert vurig: "dit is een aanval op de democratische rechtsstaat en dat raakt me persoonlijk."

Van Nispen (SP) constateert dat de PVV niets gaat doen aan de verschraving in gemeenten. Deen reageert dat er de afgelopen week al 4 uur is gedebatteerd over de financiën van decentrale eenheden (sic). Bovendien worden gemeenten wel 77 keer genoemd in het regeerprogramma.

Minister Uitermark is in haar beantwoording eenvoudig en duidelijk: ze gaat Halsema niet voordragen voor ontslag: "geen haar op mijn hoofd die daaraan denkt." Daarop volgt de enige interruptie van Deen in het debat. Waarom is de situatie nu anders dan in 1967, toen de burgemeester van Amsterdam werd ontslagen? Die vraag pareert Uitermark koeltjes, waarna Deen weer gaat zitten. Tot zover de 'proefballon' van de PVV-fractie, want Deen besluit ook zijn tweede termijn te laten schieten. Sneller (D66) beschreef die opmerking van Deen als het geluid van een leeglopend proefballonnetje, nadat Bikker (CU) op dag 1 het plan al omschreef als hoe het klinkt als je een ballonnetje leeg laat lopen. "Dat klinkt als een snerpnd geluid en daarna is er niks over."

Verschraling in gemeenten

Over tot de orde van de dag. Chakor (GL-PvdA) maakt zich grote zorgen over de situatie in gemeenten en de gevolgen voor de inwoners van gemeenten. Het is geen goed bestuur en het kabinet moet zorgen voor voldoende middelen voor gemeenten. Sneller vindt dat gemeenten en provincies grof gekort, verrast en in de steek gelaten worden. Inge van Dijk (CDA) noemt de lokale democratie een hele belangrijke schakel in de Nederlandse democratie; die staat het dichtst bij mensen. “We hebben één ding te doen en dat is ze helpen,” zegt ze. De motie die ze bij de AFB indiende heeft ze aangehouden, omdat ze van de minister van BZK wil weten of deze uitvoerbaar is. Ze wil weten in hoeverre Art. 2 van de Financiële Verhoudingswet en Artikel 108, derde lid van de Gemeentewet is nageleefd bij de meest recente medebewindstaken.

Wingelaar (NSC) hield haar maidenspeech en kwam daarin op voor de positie van gemeenten in de gedecentraliseerde eenheidsstaat. NSC wil de bestuurlijke verhoudingen herstellen – geen pleisters plakken, maar duurzame oplossingen vinden. Daartoe stelt Wingelaar een aantal zaken voor: allereerst het herzien van de lokale begrotingsregels. Daarnaast duidelijkheid over gemeentelijke taken en meer beleidsvrijheid. Ten derde een betere informatievoorziening (daartoe dient Wingelaar een motie in) en ten vierde een verankering in de Grondwet. Het decentralisatiebeginsel moet worden opgenomen in de Grondwet, zodat gemeenten de beleidsvrijheid en financiële middelen krijgen die zij nodig hebben om hun taken uit te voeren. Daarnaast benadrukt fractiegenoot Palmen dat NSC de voorstellen van het kabinet afwacht wat betreft de balans in taken en middelen.

Van Nispen ziet een schizofreen begrotingshoofdstuk. Aan de ene kant belooft het kabinet een bereikbare gemeente, maar tegelijkertijd wordt er bezuinigt op gemeenten. De bezuinigingen zijn voor Van Nispen onaanvaardbaar. Hij dient een amendement in om in 2025 €2,3 miljard toe te voegen aan het Gemeentefonds. Dat geld is heel hard nodig, zegt Van Nispen: “Geen taken zonder knaken.” Van Nispen heeft vooral bij Van der Plas (BBB) pogingen gedaan om steun te krijgen voor dit amendement.

Flach (SGP) laat blijken dat hij de gemeentefinanciën goed meester is. Hij gaat in op de onwenselijke korting op de SPUKs, omdat deze niet onderbouwd is. Later noemt Flach het een “bedrijfsongeval in de onderhandelingen” en concludeert hij dat “de 10% uit de dikke duim van de onderhandelaars is gezogen”. Daarnaast wil Flach dat de CPB-ramingen worden bijgesteld, zodat er niet een negatief effect op gemeenten komt. Ook Chakor stelt dat de 10% efficiencykorting op de SPUKs nergens op gebaseerd is; het leidt simpelweg tot een verlies van een half miljard voor gemeenten.

Bikker (CU) vraagt in haar eerste termijn of de minister van BZK opkomt voor gemeenten binnen het kabinet, nu het ravijnjaar zorgt voor een korting van €2,4 miljard euro – met grote gevolgen voor welzijnswerk en andere taken.

Erkens (VVD) wordt bevraagd over de financiële problemen van gemeenten. Hij verwijst naar de aanpak van het kabinet in het voorjaar om de taken en middelen in balans te brengen. Bovendien spreekt hij de uitspraken van Inge van Dijk tegen: er zijn 3 groepen gemeenten. Eén groep heeft eerder al moeilijke financiële keuzes gemaakt en redt het nu. Een tweede groep heeft linkse colleges met linkse hobby's die de broekriem aan moeten halen. En tot slot is er een groep gemeenten die buiten hun schuld om in de problemen komt. Wel is Erkens het met Inge van Dijk eens dat we moeten voorkomen dat lokale voorzieningen worden uitgekleeft. De aanpak van het kabinet moet overigens niet wéér een half jaar vooruit geschoven worden, vindt Erkens. Dan zijn we nog op tijd voor 2026.

Het is voor Van Nispen, Sneller, Chakor en Inge van Dijk schrijnend dat minister Uitermark in haar beantwoording vrijwel niets zegt over de financiële situatie in gemeenten. Een deel van de vragen is schriftelijk beantwoord, maar ze heeft weinig kennis paraat om in haar eerste termijn zelf direct te kunnen reageren op vragen van de hiervoor genoemde Kamerleden. Minister Uitermark gaat slechts in op de operatie van de overheveling van de SPUKs, waar ze geen nieuwe informatie deelt. Wingelaar komt er daardoor tot haar schrik wel achter dat de kans bestaat dat er rest-tekorten op departementale begrotingen blijven staan.

In de tweede termijn komt minister Uitermark zeer summier terug op de verhoudingen met medeoverheden. Ze noemt het overhedenoverleg, maar benadrukt dat ze vooral ook daar omheen met raadsleden en gemeentelijke netwerken spreekt. Ook verwijst ze naar de UDO.

Over de wettelijke verankering van de interbestuurlijke verhoudingen, zoals Wingelaar voorstelde, komt de minister nog apart in een brief terug.

Lokale ambtsdragers

Verschillende fracties gaan in op de toenemende werkdruk en het aantal bedreigingen van lokale ambtsdragers. Chakor wil een onderzoek naar de bedreigingen en wil daar ook de rol van het parlement bij betrekken. Daarnaast wil ze weten wat de minister gaat doen om te zorgen dat mensen nog wel enthousiast zijn om zich kandidaat te stellen in 2026. Inge van Dijk wil ook wat doen aan de toenemende druk op lokale politici, daarbij moet het gaan over de ondersteuning van raadsleden. Flach is warm pleitbezorger van het lokale ambt: te weinig (goede) mensen overwegen het nog. Dat geldt voor raadsleden, maar zeker ook voor wethouders, waar kandidaten soms een belangrijke huidige functie moeten neerleggen.

Een speciale vermelding voor de lokale ambtsdragers van lokale partijen. Het is al een lang pleidooi van de VNG en het Kennispunt lokale partijen om vanaf 2025 een subsidieregeling voor lokale politieke partijen te starten. Inge van Dijk was hier wederom warm pleitbezorger voor. Ze heeft een motie én een amendement ingediend om de subsidie inclusief regeling voor elkaar te krijgen, zodat ook lokale partijen zich goed kunnen voorbereiden op de gemeenteraadsverkiezingen van 2026. De minister heeft zowel het amendement als de motie ontraden. De dekking van het amendement deugt niet en ze acht een uitvoeringsregeling onmogelijk om nog op te stellen. Er moet gewacht worden op de WPP, omdat daarin de grondslag staat en er ook regels worden opgesteld voor de transparantie en verantwoording van de subsidies.

Minister Uitermark reageert constructief op de voorstellen die zijn gedaan door de Kamerleden, maar ook op voorstellen die vanuit raadsleden zelf al waren aangedragen. Op verzoek van Flach neemt ze ook mee om te kijken naar de mogelijkheden voor beleidsmedewerkers bij lokale fracties. Overigens is dit al bestaande praktijk, betaald vanuit de fractievergoeding die raadsleden krijgen. De minister gaat aan de slag met het ondersteunen van raadsleden.

Kiesstelsel

Over het kiesstelsel is nog weinig concreet, geeft de minister toe in haar beantwoording. De vragen erover waren vrij algemeen gesteld, al blijkt wel dat SGP en CU willen vasthouden aan het huidige kiesstelsel. Erkens stelt een kiesdrempel van tenminste 2 procent voor, wat hem op veel kritiek komt te staan. Ook de minister wil niet vooruitlopen op zo'n percentage. In het verlengde van deze discussie vraagt Van Nispen of de minister bereid is de uitvoeringswet voor het correctief bindend referendum ter hand te nemen, nu de tweede lezing naar de plenaire agenda kan. Dat laatste is de minister graag bereid. Het plenaire debat over de referendumwet staat halverwege november ingepland.

Moties

Er zijn [33 moties](#) ingediend. Ook kondigde Inge van Dijk aan een aangehouden motie van de AFB in stemming te brengen. Relevant voor gemeenten zijn:

- 36600-IX-12 Aangehouden motie [Inge van Dijk c.s.](#) over de Kamer voor de Voorjaarsnota 2025 een overzicht doen toekomen van alle door gemeenten uitgevoerde medebewindstaken
- 36600-VII-16 Motie [Chakor c.s.](#) over in overleg met de VNG komen met een financiële overbrugging om de gevolgen van het ravijnjaar te dempen. Ontraden;
- 36600-VII-17 Motie [Chakor en Inge van Dijk](#) over modernisering van de verlofregeling van raadsleden. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-18 Motie [Chakor](#) over inzichtelijk maken wat de vermindering van het aantal rijksambtenaren met 22% betekent voor uitvoeringsorganisaties, inspecties en toezichthouders. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-19 Motie [Chakor en Sneller](#) over het behoud van de dienstverlening en uitvoering van taken als uitgangspunt nemen bij de voorgenomen bezuinigingen. Ontraden;
- 36600-VII-20 Motie [Sneller](#) over in de aangekondigde Wet op de politieke partijen minimale materiële vereisten aan de interne partijdemocratie opnemen. Ontraden;
- 36600-VII-22 Motie [Erkens](#) over een kiesdrempel van ten minste 2% betrekken bij een wetsvoorstel voor een nieuw kiesstelsel. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-23 Motie [Inge van Dijk](#) over een procedure om de randvoorwaarden te borgen voor het verstrekken van subsidie aan decentrale politieke partijen. Ontraden;
- 36600-VII-24 Motie [Palmen c.s.](#) over een onderzoek naar een algemene grondslag voor gegevensdeling in het belang van de burger om de actieve toekenning van inkomensrechten verder vorm te geven. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-25 Motie [Wingelaar](#) over de Kamer informeren over de wijze waarop haar informatiepositie bij de beoordeling van de financiële situatie van decentrale overheden verbeterd kan worden. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-28 Motie [Van Nispen](#) over bij de rijksbrede taakstelling waar mogelijk beginnen met het terugdringen van externe inhuur en communicatiemedewerkers en in ieder geval de uitvoering ontzien. Ontraden;
- 36600-VII-29 Motie [Van Nispen](#) over een plan om het ravijnjaar in 2026 en 2027 af te wenden door de onderuitputting voor die jaren met 2,3 miljard omhoog bij te stellen. Ontraden;
- 36600-VII-30 Motie [Van der Plas en Eerdmans](#) over in de dialoog met gemeenten en burgemeesters de optie meenemen van bufferzones rondom Joodse herdenkingen, vieringen of andere bijeenkomsten. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-31 Motie [Van der Plas en Vijlbrief](#) over vergaderingen van de Tweede Kamer over onderwerpen die met de regio te maken hebben minimaal twee keer per jaar in de regio's laten plaatsvinden;
- 36600-VII-32 Motie [Van der Plas](#) over met de VNG kijken hoe het grondrecht op veiligheid van Joodse burgers bij pro-Palestijnse demonstraties of sit-ins beter gewaarborgd kan worden. Ontraden;
- 36600-VII-36 Motie [Flach c.s.](#) over een onderbouwing van de voorgestelde efficiencykorting op de SPUK's. Ontraden;
- 36600-VII-37 Motie [Flach en Bikker](#) over de mogelijkheid van een lijstverbinding betrekken bij het nieuwe kiesstelsel. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-38 Motie [Flach en Van der Plas](#) over in het nieuwe kiesstelsel de huidige kiesdeler behouden om in aanmerking te komen voor vereffeningszetels. Ontraden;

- 36600-VII-39 Motie [Flach](#) over elke regio de gelegenheid bieden om met het Rijk een langjarige agenda voor een gebiedsgerichte aanpak te ontwikkelen. Ontraden;
- 36600-VII-40 Motie [Ceder c.s.](#) over samen met gemeenten de vinger aan de pols houden ten aanzien van de kinderarmoededoelstelling. Ontraden (tot verbijstering van de Kamer);
- 36600-VII-41 Motie [Ceder c.s.](#) over de regionale vertegenwoordiging in de Tweede Kamer verbeteren door in een nieuw kiesstelsel het systeem van kieskringen beter te benutten. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-49 Gewijzigde motie [Ceder c.s.](#) over de verschillen tussen en binnen gemeenten in de behandeling van personen met een beperking bestrijden met nationale normen en richtlijnen. Ontraden;
- 36600-VII-43 Motie [Koekkoek c.s.](#) over overheden aansporen om in besluiten die betrekking hebben op burgers op te nemen dat er gebruik is gemaakt van algoritmen en/of AI-systemen. Ontraden.

Amendementen

Hoewel op 5 december pas over alle amendementen wordt gestemd, hieronder alvast een overzicht van de tot nu toe ingediende amendementen:

- 36600-VII-9 Amendement [Sneller](#) over extra middelen voor Prodemos. Wordt gewijzigd;
- 36600-VII-11 Amendement [Inge van Dijk](#) over het vervroegen naar 2025 van de subsidie voor decentrale politieke partijen. Ontraden. Geen dekking en het lukt niet om een regeling in te richten;
- 36600-VII-12 Amendement [Van Baarle](#) over middelen voor een landelijke publiekscampagne over meldingsbereidheid bij discriminatie. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-13 Amendement [Van Baarle](#) over middelen voor de aanstelling van een Nationaal Coördinator Bestrijding Moslimdiscriminatie. Ontraden;
- 36600-VII-14 Gewijzigd amendement [Inge van Dijk](#) over extra middelen voor de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen. Oordeel Kamer;
- 36600-VII-15 Amendement [Sneller en Chakor](#) over middelen om een Ombudsman voor Toekomstige Generaties in te stellen. Ontraden;
- 36600-B-7 Gewijzigd amendement [Van Nispen c.s.](#) over 1 miljard extra voor het Gemeentefonds. Ontraden;

Begrotingsdebat Infrastructuur en Waterstaat

Het begrotingsdebat was vanuit gemeentelijk perspectief een teleurstelling. De Nederlandse Spoorwegen werden weer hevig gekapitteld door de fracties van PVV en VVD, tot aan het punt dat de PVV vond dat de NS maar hun ecologen moesten ontslaan om de prijs van treinkaartjes niet te laten stijgen. Want Het is toch van de gekke dat de NS ecofoon in dienst heeft vond Heutink van de PVV.

Naast het ND *bashen* waren bij het punt van infrastructuur en bereikbaarheid vooral de Lelylijn, de Nedersaksenlijn en Schiphol heel populair bij meerdere Kamerleden. Want hoewel daar helemaal geen geld voor is vrijgemaakt en de Lelylijn alleen al een extra 10 miljard euro nodig heeft vonden NSC en BBB dat de schop maar in de grond moest. Schiphol kreeg een hart onder de riem van PVV en VVD. De hardwerkende Nederlander moest rechtstreeks kunnen vliegen naar zijn reisbestemming vond de VVD. Krimp is wat hun betreft niet aan de orde. De Hoop (GroenLinks-PvdA) wil niet dat er zo veel mogelijk tussenstops op Schiphol gemaakt worden. Nu liggen de lusten bij sector, en de lasten bij omgeving, stelt hij met Kotioc van de PvdD. Zij benadrukken dat ook economen pleiten voor krimp van de luchtvaart. Boutkan (PVV) draait het juist om door te stellen dat luchthavens straks niet

geconfronteerd moeten worden met nieuwe maatregelen door nieuwbouwwoningen te dichtbij. De VVD en PVV willen wel dat omwonenden worden betrokken bij de luchtvaarttafel. Kennelijk dan alleen om in te stemmen met het behoud of de groei van hun geluidsoverlast.

Koekkoek (Volt) vreest dat de luchtvaartlobby een grotere stem krijgt bij de geluidsberekeningen dan de omwonenden van Schiphol. De minister bestrijdt dat: twee onafhankelijke bureaus zijn verantwoordelijk voor de berekeningen. Het kabinet wil een geluidsreductie van 20% behalen, waarvan 17% op korte termijn.

De gezondheid van inwoners in relatie tot milieuvervuiling werd heel smal uitgelegd het verbieden van Pfas lozingen door D66 en PvdD. De PvdD vulde het aan met een tirade tegen Tata.

En het thema verkeersveiligheid was een totaal ondergeschoven kindje. Alleen de SGP en de ChristenUnie stelden hier vragen over.

Tot slot moest de gemeente het ook ontgelden; De VVD vind je gemeentelijke parkeertarieven te hoog en samen met de PVV zijn ze tegen de zero emissiezones.

Bereikbaarheid en OV

Zoals hierboven aangegeven ging het vooral om de twee spoortrajecten van de lelylijn en de Nedersaksenlijn. NSC, CDA en BBB willen hier tempo mee maken. BBB wil woningbouwprojecten betrekken om zo extra geld aan te trekken voor de aanleg van deze projecten, inclusief de 2,5 miljard euro die het kabinet heeft gereserveerd om nieuwe woningen bereikbaar te maken.

Volgens Vedder (CDA) is een ommezwaai in het mobiliteitsbeleid hard nodig, want als je aangewezen bent op het ov en in de regio woont, heb je een probleem. Volgens haar moeten er normen komen voor hoelang het mag duren voordat je op een bepaalde plek bent in plaats van een puur economische afweging waar de regio het altijd verliest van de Randstad.

De actieagenda auto getuigt voor GroenLinks/Partij van de Arbeid van een veel te smalle blik. We moeten investeren in bereikbaarheid door openbaar vervoer en onderhoud van bestaand spoor en het aanleggen van nieuwe spoorlijnen. De VVD riposteerde daarop dat 74% van de huishoudens in auto heeft en zij ook aan lastenverlichting wensen. De accijnsverlaging op brandstof wordt daarom door hen van harte ondersteund.

GLPvdA, SGP, CU, SP en D66 maken zich zorgen om de bezuinigingen op het openbaar vervoer. Alle specifieke doeluitkeringen krijgen een korting van 10% met de overdracht naar het gemeentefonds. Deze korting is gebaseerd op vermeden administratieve lasten. Maar hiermee gaat ook de brede doeluitkering 10% naar beneden waarmee de drie grootste vervoersregio's rondom de drie grootste steden van het land hun openbaar vervoer mee financieren. Grinwis van de ChristenUnie was de enige die hier specifiek aandacht om vroeg. Hij bracht daarbij in dat het ook het regionaal vervoer raakt. Het afschaffen van de BDU met een korting van 110 miljoen euro kan niet.

Staatssecretaris Jansen begrijpt de zorgen en vindt het openbaar vervoer van essentieel belang voor de mobiliteit van heel veel mensen. Hij vindt echter dat het opheffen van de specifieke uitkering, waar de BDU onderdeel van is, de autonomie van de gemeenten vergroot toch de administratieve lasten en controlelasten verminderd. Hij kijkt nog naar de gevolgen van de maatregel op de brede doeluitkering. in het Nationaal OV Beraad. Over de Lelylijn liet hij zich niet meer dat hij gaat kijken naar potjes.

Zero emissiezones

Toch wel een beetje bijzonder was de weerstand van PVV en VVD op de komende gemeentelijke zero emissie zones. Bij 14 gemeenten gaat dat per januari van start, na een aanloop van vele jaren in goed

overleg met het bedrijfsleven. De PVV vond het een molensteen voor marktkooplui, getypeerd door hen als hardwerkende MKB-ers. Ook de kermisbranche wil Heutink niet in de steek laten. Dit is een consequent standpunt van de PVV, Kamerlid Dion Graus steunt de kermisbranche al jaren. De VVD (Veltman) moet er niet veel van hebben. Zij laakt de kosten voor de ondernemer die in de steden moet zijn, nieuwe busjes zijn duur of niet beschikbaar de laadinfra is nog niet op orde en de ontheffingen zijn voor ondernemers een doolhof.

Staatssecretaris Jansen hij had eerder in de media laten weten af te willen wijken van het regeerprogramma. Dat stelt namelijk dat de zero emissiezones moeten worden herzien en dat vond hij bij nader inzien niet nodig. De VVD nam daar geen genoegen mee en de staatssecretaris keerde op zijn schreden terug. Hij gaat proberen om waarborgen in te bouwen die van belang zijn voor ondernemers die hierdoor mogelijk getroffen worden maar het kabinet moet nog een besluit nemen over of het wel of niet voor uitstel gaat. De VVD diende hierop een motie over in en de minister moet op korte termijn een plan naar de Kamer sturen hoe hij de zero emissiezones landelijk wil aansturen of uitstellen tot 2029.

Infrastructuurprojecten

Mensen willen graag betaalbaar en vlot van a naar b kunnen, stelt Veltman (VVD). De VVD ziet dat de automobilist steeds meer in het verdomhoekje gedrukt wordt. De lasten voor de automobilist liggen hoog en er is een groot fileprobleem, vindt zij. Zeventien belangrijke infrastructuurprojecten waarmee we minder files bereiken, liggen stil. Het chronisch gebrek aan geld voor de gemeentelijke infrastructuur kwam niet aan de orde. Van Dijk (NSC) wil weten welke projecten als eerste van de pauzestand kunnen. Fracties willen eens infrastructuurprojecten aandacht geven waar hun achterban zit. Stoffer (SGP) wil dat het knooppunt Hoevelaken prioriteit krijgt.

Stoffer en Grinwis (ChristenUnie) zien een enorme onderhoudstaak voor de bestaande infrastructuur. Rijkswaterstaat krijgt volgens hem in de periode 2026 tot 2030 maar de helft van het benodigde budget. Er zijn ook miljarden extra nodig voor de instandhouding van de waterkeringen, meent hij. Dat vraagt om extra geld bij de begroting of "echt scherpe keuzes". Alleen deze twee fracties willen hij weten wat de minister doet aan de verkeersveiligheid en de bekende dodenwegen in het land.

Als er genoeg geld, stikstofruimte en personeel is, kunnen er weer projecten van het slot gaan, reageert Madlener. Welke projecten dan als eerste kunnen worden opgepakt, meldt hij bij het overleg over het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) van 25 november. Dan komt de minister met een analyse van de problemen per project.

Verkeersveiligheid

Dit thema krijgt veel aandacht in de Kamer als de jaarlijkse nieuwe cijfers van ongevallen bekend worden gemaakt. Die trend is niet rooskleurig. Maar helaas ebt de aandacht daarna altijd weer snel weg. Alleen de staatkundig gereformeerde partij en de ChristenUnie hadden aandacht voor de verkeersveiligheid. Beide fracties wil extra geld reserveren hebben daar een amendement voor ingediend. De maatschappelijke schade bedraagt immers 30 miljard euro per jaar.

Minister Madlener vind de prognoses op de verkeersveiligheid niet geruststellend. 'Als we niks doen, zal het aantal slachtoffers de komende jaren alleen maar stijgen, is de verwachting'. Hij wil eerst de handhaving verbeteren, inclusief campagnes ten behoeve van veilig gedrag en daarnaast veilige en

voorspelbare infrastructuur. Daarvoor is 500 miljoen euro beschikbaar in 3 tranches waarvan de derde beschikbaar komt in januari 2025.

Gezondheidsrisico's/milieu

In het regeerprogramma staat niets over pfas of het milieu, zegt Gabriëls (GroenLinks-PvdA). Ook Bamenga (D66) maakt zich zorgen om de risico's van pfas. We weten wat het is, maar handelen er nauwelijks naar, stelt hij. Er staat niks over in het regeerprogramma. Neemt de minister de mensen rondom Tata en Chemours eigenlijk wel serieus?

De staatssecretaris wil Pfas bij de bron aanpakken. De provincies zetten stappen om de uitstoot van pfas voor grote bedrijven aan te pakken. Rijkswaterstaat is ook bezig om alle lozingsvergunningen tegen het licht te houden. Daarnaast zijn we bezig met een Europees (lozings)verbod op pfas.

Bij vragen naar gezondheidsrisico's wordt standaard verwezen naar het stelsel van [vergunningverlening, toezicht en handhaving](#) (VTH) zegt Gabriëls. Maar volgens hem weet iedereen dat het VTH-stelsel piept en kraakt. Hij vindt daarom dat het weer aantrekkelijk gemaakt moet worden om voor omgevingsdiensten te werken en dat er meer geld naartoe moet. Het bedrijfsleven heeft namelijk veel meer capaciteit en geld en staat juridisch altijd op voorsprong.

Gabriëls (GroenLinks-PvdA) vindt het kabinet inconsistent: het claimt een schone leefomgeving belangrijk te vinden, maar bezuinigt op de Inspectie Leefomgeving en Transport, de ILT. Ook Wingelaar (NSC) hamert erop dat er niet moet worden bezuinigd op de VTH uitvoeringsdiensten.

De staatssecretaris wil een een steviger en sterker VTH-stelsel. Voor meer slagkracht zijn voldoende mensen en middelen, een onafhankelijke positie nodig en meer mogelijkheden om door te pakken als het moet. Hij verdedigt de resultaten van het interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel (waar de VNG aan deelneemt, red) . Er zijn resultaten geboekt op een financieringssystematiek, heldere criteria waar een robuuste omgevingsdienst aan moet voldoen en kennis beter delen. Het moet nu in de praktijk worden gebracht. De secretaris heeft een dilemma, hij moet bezuinigen maar ziet de ILT als een uitvoeringsdienst die ontzien zou moeten worden. Het gesprek daarover loopt nog. De omgevingsdiensten benoemt hij niet.

Moties ingediend tijdens het debat

Er zijn meer dan 30 moties ingediend die u hier kan terugvinden. Hieronder de voor gemeenten relevante moties.

- 36600-XII-26 [Motie van het lid De Hoop c.s. over afzien van de voorgenomen bezuiniging op het regionaal openbaar vervoer en bij de voorjaarsbesluitvorming kijken naar alternatieve dekkingsopties](#)
- 36600-XII-27 [Motie van het lid De Hoop over voor 2025 met een actieagenda tegen vervoersarmoede komen](#)
- 36600-XII-28 [Motie van het lid De Hoop c.s. over zo spoedig mogelijk starten met de MIRT-verkenning naar de Lelylijn en de Nedersaksenlijn](#)
- 36600-XII-29 [Motie van het lid Gabriëls over voor de zomer een verbod op het lozen van pfas uitwerken](#)
- 36600-XII-37 [Motie van het lid Veltman over een plan om te komen tot een landelijk gestandaardiseerde uitzondering van zero-emissiezones voor ondernemers tot 2029\)](#)

- 36600-XII-38 [Motie van het lid Veltman over een plan van JenV en IenW voor een versnelde uitrol van de identiteitscheck door gekwalificeerde boa's in het ov](#)
- 36600-XII-39 [Motie van het lid Veltman over de gemeentelijke parkeertarieven voor bezoekers en bewoners in kaart brengen, inclusief een vergelijking met het buitenland](#)
- 36600-XII-44 [Motie van het lid Kostic c.s. over een quickscan van de maatschappelijke kosten en baten van het verhogen van de snelheidslimiet naar 130 kilometer per uur op een aantal trajecten](#)
- 36600-XII-48 [Motie van het lid Stoffer c.s. over het heroverwegen van beleidsmatige prikkels die reparatie en hergebruik van elektrische en elektronische apparatuur ontmoedigen](#)
- 36600-XII-53 [Motie van het lid Koekkoek over deelmobiliteit opnemen in de actieagenda auto](#)
- 36600-XII-55 [Motie van de leden Koekkoek en Vedder over een meerjarig financieringsplan voor het verbeteren en realiseren van grensoverschrijdend spoorvervoer](#)

Amendementen

- [Amendement van de leden Stoffer en Grinwis ter vervanging van nr. 24 over 100 miljoen euro overboeken naar het Mobiliteitsfonds ten behoeve van het budget voor de Investeringsimpuls Verkeersveiligheid en het meerjarenplan Fietsveiligheid](#)
- [Amendement van de leden Gabriëls en Kostic ter vervanging van nr. 10 over het terugdraaien van de bezuiniging op de ILT](#)
- [Amendement van de leden Stoffer en Vedder ter vervanging van nr. 16 over over het terugdraaien van een korting van 192.000 euro op de SWOV](#)

Over de ingediende moties wordt op 15 oktober gestemd. De stemming over de amendementen en begroting vindt plaats in december.

Tweeminutendebat water

Moties ingediend tijdens het debat

- 27625-676 [Motie van het lid Bamenga over doorgaan met het uitwerken en toepassen van water en bodem sturend en maatschappelijke knelpunten oplossen binnen de kaders van water en bodem sturend](#)
- 27625-679 [Motie van de leden Heutink en Grinwis over met provincies bezien of beleids- en/of wetswijzigingen kunnen worden doorgevoerd om nieuwe drinkwaterbronnen sneller te vergunnen](#)
- 27625-680 [Motie van het lid Peter de Groot c.s. over het ruimtelijk afwegingskader, de landelijke maatlat en de interbestuurlijke uitvoeringsagenda toetsen op te vergaande beperkingen voor woningbouwplannen](#)
- [Motie van het lid Stoffer over ervoor zorgen dat KRW-doelen zo snel en zo veel mogelijk geactualiseerd worden](#)
- 27625-686 [Motie van de leden Stoffer en Gabriëls over de aanpak van indirecte lozingen van schadelijke stoffen op KRW-waterlichamen aanscherpen en de rol van waterbeheerders daarbij versterken](#)

Tweeminutendebat JBZ-Raad algemeen (CSAM)

Woensdagochtend debatteerde de Kamercommissie J&V kort met minister Van Weel over de agenda van de JBZ-raad van 10 en 11 oktober. Op die agenda stond een oriëntatie van de CSAM-verordening.

Deze verordening ziet erop om online kindermisbruikmateriaal te kunnen opsporen, met behulp van client-side scanning. De Kamer (en de VNG) zijn kritisch op dit voorstel, omdat de end-to-end encryptie van berichtendiensten daarmee wordt geschaad. Minister Van Weel had in een Kamerbrief aangegeven een nieuw standpunt in te nemen bij de oriëntatie: door onthouding van stemming zou Nederland aangeven dat ze 'niet voor' dit voorstel zijn. Naar aanleiding van dit gewijzigde standpunt is de oriëntatie van de agenda van de JBZ-raad gehaald.

Toch vond de Kamer het noodzakelijk zich uit te spreken over dit onderwerp middels [drie moties](#), waarvan er één is aangenomen:

- 32317-891 Motie [Kathmann c.s.](#) over zich uitspreken tegen een detectiebevel op privécommunicatie van burgers en komen tot gezamenlijke uitgangspunten voor het tegengaan van verspreiding van beeldmateriaal van online kindermisbruik. Aangenomen;

Tweeminutendebat JBZ-Raad Asiel & Migratie

Woensdag 9 oktober werd het voorbereidend debat op de Europese JBZ-Raad Asiel & Migratie plenair afgerond. Er werden in totaal negen moties ingediend die [hier](#) zijn te vinden. Normaliter gaan deze debatten over de Europese dimensie van het vreemdelingen- en asielbeleid en zijn ze daarom minder relevant voor gemeenten. Nu werden echter een paar moties ingediend die betrekking hadden op de opvang in Nederland. Het oordeel van minister Faber staat er achter. Omdat de JBZ-Raad voor de volgende reguliere stemming plaatsvond, werd er dezelfde dag over de moties gestemd. Alle uitslagen zijn [hier](#) te vinden.

- Motie van het lid [Eerdmans](#) over een campagne starten via ambassades in Marokko, Tunesië en Algerije waardoor veiligelanders worden ontmoedigd om asiel in Nederland aan te vragen. Verworpen;
- Motie van het lid [Eerdmans](#) over voor 1 november binnenlandse grenscontroles instellen. Verworpen;
- Motie van het lid [Bontenbal](#) over afzien van het voornemen om terugkeerborden te plaatsen. Aangenomen;
- Motie van het lid [Ceder](#) over in de verdere gesprekken met gemeenten inzetten op kleinschalige doorstroomlocaties en het betrekken van best practices. Aangehouden.

Mondelinge vragen over toenemend antisemitisme

Dinsdag 8 oktober stelde Bikker (CU) mondelinge vragen aan minister Van Weel van Justitie en Veiligheid over het bericht *Antisemitisme laait op: Joodse mensen geven soms andere naam op bij bestellen*. Bikker riep de minister en verder iedereen zich uit te spreken tegen antisemitisme. Ze sprak ook over de acties in Amsterdam op 7 oktober. Minister Van Weel verklaarde dat er voor antisemitisme geen plaats is in Nederland. Hij verwees ook naar de antisemitisme-aanpak waarover hij de Kamer in april heeft geïnformeerd.

Ellian (VVD) wilde dat de minister optreedt om te voorkomen dat bij elke herdenking of viering van de Joodse gemeenschap dit soort wanordelijkheden aan de orde zijn. Zo wil hij weten of hij de burgemeesters er op zal wijzen dat dit zo niet verder kan en wil hij dat hij daarover met hen in gesprek gaat. Van Weel spreekt veel met burgemeesters. Alle burgemeesters, zeker in de grote steden, worstelen met het toenemende aantal demonstraties, de toenemende polarisatie in de samenleving en het toenemende aantal extreme uitingsvormen in het debat, waardoor demonstraties worden gekaapt en overgenomen. Hij vervolgde met te stellen dat dit heel moeilijke besluiten voor burgemeesters zijn.

Zij moeten er met respect voor het demonstratierecht, dat een grondrecht is dat we moeten koesteren, voor zorgen dat dit soort demonstraties en tegendemonstraties kunnen plaatsvinden. Hij herhaalde een eerder standpunt dat hij wil kijken hoe je een scherper onderscheid kunt maken tussen vreedzaam demonstreren en ordeverstoringende demonstraties.

Jetten (D66) bracht het punt in dat ook polariserende uitspraken van politici niet helpen de rust te bewaren. Als voorbeeld noemde hij de tweet van de leider van de grootste partij die de burgemeester van Amsterdam het land wil uitzetten. Van Weel sloot zich aan bij de burgemeester van Den Haag, die gezegd heeft niet het conflict uit het Midden-Oosten te importeren maar vrede.

El Abassi (Denk) ging verder op dit onderwerp door de refereren aan de oproep van VNG-voorzitter Dijksema aan het kabinet afstand te nemen van dit soort uitspraken. Van Weel antwoordde als volgt: "Ik ga over mijn eigen uitspraken, en daar zult u mij over horen. Ik heb me wel aangesloten bij de woorden van de burgemeester van Den Haag, de stad waar we nu zijn. Hij zei: laten we niet conflicten importeren, maar vrede exporteren. We moeten dit echt met z'n allen doen. Hoe meer wij polariseren ... Alles wat wij doen, zelfs hier in dit gebouw, wordt buiten gekopieerd en gezien. Wij moeten het voorbeeld geven door de dialoog hier aan te gaan en de extremen niet op te zoeken. Dat zou mijn oproep zijn, ook hier."

Wetgevingsoverleg Wet aanpassing termijnen en nabestaandenregeling hersteloperatie toeslagen

Maandag 7 oktober vond een wetgevingsoverleg plaats tussen de leden van de vaste commissie Financiën en staatssecretaris Achahbar van Toeslagen en Douane over de *Wet aanpassing termijnen en nabestaandenregeling hersteloperatie toeslagen* (36577). Aan het debat namen deel: Inge van Dijk (CDA, vz.), Dijk (SP), Van Eijk (VVD), Heite (NSC), Rijkers-Oosterkamp (BBB), Stultiens (GL-PvdA), Vijlbrief (D66) en Vlotter (PVV). Het debat werd na de eerste termijn geschorst. De tweede termijn zal plaatsvinden op woensdag 6 november.

Tevoren had de VNG de Kamer laten weten positief te zijn over het wetsvoorstel omdat het knelpunten in de brede ondersteuning wegneemt. We drongen er bij de Kamer wel op aan de wijzigingen in de brede ondersteuning per boekjaar, dus 1 januari a.s., in werking te laten treden. Dat geeft minder uitvoeringslasten rondom de verantwoording. Brede ondersteuning blijft hulp op maat. Gemeenten vinden het cruciaal dat alle getroffen nu en in de toekomst gebruik kunnen maken van de brede ondersteuning. De voorgestelde wetwijziging biedt duidelijkheid aan ouders en jongeren en is, mits inwerkingtreding op 1 januari 2025 geschiedt, uitvoerbaar voor gemeenten.

Van Eijk ziet dat de aanpassingen in het wetsvoorstel gaan om een verbetering om de brede ondersteuning toekomstbestendig te maken. Ze constateert dat de VNG hier tevreden over is. Ze wil weten of daarmee alle knelpunten zijn opgelost. Als dat niet zo is, wil ze weten wat er nog moet worden aangepakt en wanneer ze daarvoor voorstellen kan verwachten.

In haar termijn antwoordde staatssecretaris Achahbar dat gemeenten belangrijk werk doen in de hersteloperatie. Ze is daarom blij dat ze met verschillende gemeenten, de VNG, ouders en jongeren is gekomen tot een aanpassing van de brede ondersteuning. Op de vragen van Van Eijk antwoordde de staatssecretaris dat de aanpassingen in het wetsvoorstel een belangrijke stap zijn om de brede ondersteuning beter te structureren en toekomstbestendig te maken. Ze beseft dat daarmee niet per definitie alle knelpunten zijn opgelost. Het is complex, het verschilt per persoon en de ondersteuning kan in sommige gevallen anders uitpakken dan gepland. Daarom zal Achahbar de komende periode

intensievere monitoring en evaluatie inzetten om scherp in kaart te brengen hoe deze aanpassingen in de praktijk werken. Op basis van deze monitoring zal ze, als het nodig is, aanvullende voorstellen doen.

Van Eijk verwees naar een recente rechtspraak waaruit zou blijken dat het verkrijgen van een vergoeding [van €30.000, red.] met terugwerkende kracht wel mogelijk is. Ze stelt voor in de wet een verduidelijking op ten nemen om nieuwe procedures te voorkomen en om gemeenten en gedupeerden hierover duidelijkheid te geven.

Achahbar kent de uitspraak van de rechtbank Gelderland over brede ondersteuning. Volgens haar is het college van B en W verantwoordelijk voor het verlenen van brede ondersteuning en zal bij de uitvoering invulling moeten worden gegeven aan deze rechterlijke uitspraak van de rechtbank.

Aangezien de rechtbank de huidige Wet hersteloperatie toeslagen uitlegt, hoeft de wet niet te worden aangepast.

Heite maakt een punt van de eindtermijn aan de brede ondersteuning van gemeenten. Ze wil weten waarom die is gesteld op twee jaar na het eerste gesprek, omdat herstel toch veel langer kan duren dan twee jaar.

Volgens de staatssecretaris is de termijn van twee jaar opgesteld na uitgebreid overleg met gemeenten, ouders, kinderen en andere betrokkenen. Iedereen heeft behoefte aan duidelijkheid en voorspelbaarheid over de opbouw en de duur van de ondersteuning. Dat biedt de gedupeerden houvast. Het helpt gemeenten de planning en de inzet van de capaciteit overzichtelijker te maken. Het betekent niet dat na twee jaar alle voorzieningen of beschikkingen stoppen; de verstrekking kan langer doorlopen. En in schrijnende situaties kan nog van de termijn worden afgeweken. En er blijft reguliere gemeentelijke hulpverlening na die twee jaar beschikbaar voor wie dat nodig heeft.

Een andere vraag van Heite is hoeveel mensen er in de brede ondersteuning bij gemeenten zitten? In het verlengde daarvan wil ze weten of het klopt dat mensen die door de lichte toets komen ook gebruik kunnen maken van de brede ondersteuning. Ze vraagt zich af waarom dit niet pas ingaat na een additionele toets, bijvoorbeeld op gemeentelijk niveau. De gemeente moet zich immers toch al verdiepen in de situatie van de ouders, waardoor tijdverlies wordt voorkomen.

Achahbar antwoordt dat vanaf het moment dat ouders zich melden als mogelijke gedupeerde bij UHT, zij direct in aanmerking komen voor brede ondersteuning, tot het moment dat zij een beschikking hebben ontvangen. Het toevoegen van een extra toets vooraf zou alleen maar tijdsverlies en extra administratieve lasten met zich meebrengen, terwijl juist het doel is om snel hulp te bieden. Zodra een ouder niet gedupeerd blijkt, geeft UHT dat aan de gemeente door, zodat de brede ondersteuning kan worden afgebouwd. Waar nodig neemt de gemeente de ondersteuning binnen de reguliere zorg over.

Ongeveer een derde van de ouders die zich melden bij UHT, geeft aan het prettig te vinden dat UHT de gegevens met de gemeente deelt. Dat kan vervolgens leiden tot brede ondersteuning, maar dat hoeft niet. Uit de concept financiële verantwoording van gemeenten over 2023 valt op te maken dat er tot nu toe tussen de 6.000 en 10.000 plannen van aanpak zijn opgesteld. Het exacte aantal is niet bekend, omdat dit per jaar wordt bijgehouden en dit niet in unieke ouders of unieke plannen meerjarig doorloopt.

In antwoord op vragen van Heite deelt Achahbar nog mee dat de beslistermijn van zes maanden voor het verstrekken van materiële voorzieningen. Die termijn is de uitkomst van overleg met gemeenten, ouders en jongeren. Daarbij stond de behoefte aan duidelijkheid centraal. Deze termijn geeft gemeenten en ouders de ruimte om zorgvuldig te bepalen welke materiële voorzieningen noodzakelijk zijn voor een nieuwe start. Zes maanden is de maximale termijn, maar in acute of schrijnende situaties

kunnen gemeenten sneller handelen. In veel gevallen zullen de voorzieningen echt veel eerder worden toegekend dan na zes maanden.

Inge van Dijk vindt het goed dat er meer duidelijkheid en stroomlijning is gekomen in het voorgenomen proces voor gemeenten. Ze heeft niettemin nog vragen. Waarom is het bijvoorbeeld niet mogelijk het verhaal dat ouders hebben laten optekenen bij de Stichting Gelijkwaardig Herstel te gebruiken als uitgangspunt voor de intake bij de gemeente? Juist het hele verhaal kan helpen bij het herstel. Het laat zien wat ouders hebben gemist en geeft mogelijk ook inzicht in hoe zij het beste geholpen kunnen worden.

Volgens Achahbar is er een aantal gemeenten dat het verhaal van de SGH gebruikt als basis voor ondersteuning en dat is nu niet meegenomen in het wetsvoorstel. Het persoonlijke verhaal van de ouder is eigendom van de ouder. Gemeenten hebben veel vrijheid in de uitvoering van de brede ondersteuning. Ze kunnen maatwerk leveren dat specifiek aansluit op de behoeften van de ouder. Het gebruik van het persoonlijke verhaal helpt om bij de echte hulpvraag te komen en de brede problemen van de ouder in kaart te brengen.

Staatssecretaris Achahbar zal de laatste vraag van Inge van Dijk beantwoorden in tweede termijn. Volgens Van Dijk kan financieel herstel van ouders zo maar drie tot vier jaar duren. Maar na twee jaar houdt de gemeentelijke echter op. Volgens haar is het daarom beter een streep te trekken twee maanden na het financieel herstel van ouders. Dat sluit beter aan op de praktijk dan de keuze voor een termijn van twee jaar gezien het feit dat ouders daarna misschien nog op financieel herstel moeten wachten.

Het debat wordt voortgezet op 6 november.

Rondetafelgesprek: Normuitleg en toezicht Artificiële Intelligentie

Tijdens het Rondetafelgesprek over AI-normuitleg en toezicht benadrukten de deelnemers in hun betoog de noodzaak van effectieve regulering en samenwerking tussen verschillende instanties om AI veilig, verantwoordelijk en transparant in te zetten. Aleid Wolfsen (AP) wees op het belang van grondrechtenbescherming en een breed toezichtsraamwerk, waarbij sectoren samenwerken. Angeline van Dijk (RDI) benadrukte de noodzaak van risicogestuurd toezicht en experimenteerruimte voor innovatie, terwijl Justin Hoegen Dijkhof (College voor de Rechten van de Mens) wees op de impact van AI op grondrechten en de rol van de Tweede Kamer in toezicht. Marisa Stroeve-Korteland (NEN) legde de nadruk op het belang van gestandaardiseerde normen voor AI, en Irvette Tempelman (VNO-NCW) pleitte voor een praktische en geharmoniseerde normuitleg, vooral voor het MKB, om innovatie te bevorderen zonder juridische onduidelijkheid te creëren.

Politiekcorrectheid

Van Houwelingen (FvD) vroeg naar de spanningen tussen waarheid en politieke correctheid in AI-systemen en pleitte hij voor gebruikerscontrole over het soort antwoorden (waarheidsgetrouw versus politiek correct). Experts, waaronder Wolfsen, benadrukten dat AI-systemen ontworpen moeten zijn om de mens regie te geven, binnen wettelijke grenzen zoals het verbod op discriminatie en misleiding. Wolfsen stelde dat AI-systemen niet stiekem mogen beïnvloeden, en dat gebruikers volledige transparantie moeten hebben over hoe deze systemen werken. Er werd ook benadrukt dat huidige en toekomstige Europese regelgeving, zoals de AI-verordening, AI-systemen verplicht om eerlijk,

transparant en binnen de wet te opereren, met een focus op het vermijden van manipulatie en subliminale beïnvloeding.

Sandboxen en hallucinaties

Valize (PVV) stelde vragen over het fenomeen van hallucinatie in AI-systemen en de noodzaak om AI-systemen goed af te stemmen op specifieke toepassingen om onjuiste of misleidende antwoorden te vermijden. De experts, waaronder Stoffer, benadrukten dat hoog-risico AI-toepassingen vallen onder strenge Europese normen, waaronder risicomanagement en menselijke controle. Valize vroeg verder naar de rol van "regulatory sandboxes" voor het MKB, waarbij bedrijven AI-toepassingen kunnen testen in een gecontroleerde omgeving. De experts legden uit dat sandboxes bedoeld zijn om systemen te toetsen op naleving van de wet en om rechtszekerheid te bieden, zonder de wet te omzeilen.

Tegelijkertijd kunnen deze sandboxen ook dienen om nieuwe normen te verkennen en de wetgeving indien nodig aan te passen aan de snelle technologische ontwikkelingen.

Discriminerende algoritmes

Six Dijkstra (NSC) vroeg aan Wolson over de risico's van discriminerende risicoprofileringsalgoritmes die eerder door de overheid werden gebruikt. Wolson legde uit dat regelgebaseerde algoritmes, zoals het duo-algoritme, niet onder de AI-verordening vallen, maar dat het belangrijk blijft om ook bij deze systemen te waarborgen dat ze niet leiden tot onrechtmatigheid in de praktijk. Dijkstra vroeg verder aan de toezichthouders naar de transparantieplichting omtrent trainingsdata in de AI-Act, vooral met betrekking tot het illegaal scrapen van data door grote AI-modellen zoals ChatGPT. De toezichthouders benadrukten het belang van een coördinerende toezichthouder en intersectorale afstemming om te waarborgen dat transparantie wordt gehandhaafd en dat bedrijven duidelijk weten welke regels gelden, met name in gevallen van intellectueel eigendom.

Toezicht op AI

Kathmann (GL-PvdA) vroeg aan Hoegen Dijkhoff en Wolffsen wat de gevolgen zijn van onvoldoende budget voor adequaat toezicht op AI en hoe ze zullen prioriteren. Hoegen Dijkhoff benadrukte dat zonder voldoende middelen toezicht ontoereikend zal zijn, vooral gezien de complexiteit van AI en de bescherming van fundamentele rechten zoals privacy en gelijke behandeling. Wolffsen voegde toe dat ondanks goede gesprekken met het ministerie van Economische Zaken, extra middelen cruciaal blijven voor het handhaven van transparantie en het voorkomen van discriminerende AI-systemen. Beide experts beklemtoonden dat toezicht proactief moet zijn om herhaling van affaires zoals de toeslagenaffaire te voorkomen, waarbij reactief handelen te laat kwam.

Stemmingen

Dinsdag 8 oktober

Moties Algemene Financiële Beschouwingen

Alle uitslagen zijn [hier](#) te vinden. Relevant en aangenomen zijn:

- 36600-IX-10 Motie [Vijlbrief c.s.](#) over de financiering van de Jettengelden structureel maken;
- 36600-IX-11 Motie [Inge van Dijk c.s.](#) over onderzoeken of inkomensondersteunende regelingen van de overheid op een vast moment in de maand kunnen worden uitbetaald;

- 36600-IX-12 Motie [Inge van Dijk c.s.](#) over de Kamer voor de Voorjaarsnota 2025 een overzicht doen toekomen van alle door gemeenten uitgevoerde medebewindstaken. Aangehouden tot 15 oktober;
- 36600-IX-14 Motie [Dijk](#) over extra voorstellen met dekking voor het laten afnemen van de (kinder)armoede naar de Kamer sturen;
- 36600-IX-18 Motie [Flach c.s.](#) over in het nationaal programma armoede en schulden inzetten op versterking van de preventieve aanpak van kinderarmoede.

Moties Wetgevingsoverleg Begrotingsonderzoek I&W

- 36600-XII-15 Motie [Veltman en Peter de Groot](#) over bezien of de 7,5 miljard voor gemeenten voor de bereikbaarheid van nieuwe woningen doelmatig en volgens afspraak wordt ingezet.

Eerste Kamer

Algemene Beschouwingen

De Eerste Kamer debatteerde dinsdag 8 oktober met minister-president Schoof over de plannen van de regering voor 2025. Dit gebeurde aan de hand van de [Miljoenennota](#) die op Prinsjesdag is gepresenteerd. Het was de eerste keer dat de senaat in debat ging met de premier, sinds het kabinet in juli 2024 aantrad. Naast Schoof waren ook de andere leden van het kabinet aanwezig bij het debat. De Kamer stemde 's nachts direct over de tijdens het debat ingediende moties. [Een motie van GroenLinks-PvdA](#) die uitspreekt dat het voornemen van het kabinet om artikel 111 Vreemdelingenwet in werking te stellen onwenselijk is en een plan b noodzakelijk is, is aanvaard. De motie kreeg de steun van OPNL, GroenLinks-PvdA, SGP, D66, CDA, Volt, SP, PvdD en ChristenUnie. De fracties van PVV, FVD, VVD, JA21, BBB en 50PLUS stemden tegen de motie.

Verder is ook een motie van het CDA aangenomen die uitspreekt dat, indien de regering volhardt in het voornemen de Spreidingswet in te trekken, dat te doen via een separaat wetsvoorstel.

Het debat stond voor een groot deel in het teken van het door het kabinet aangekondigde noodrecht om een asielcrisis uit te roepen. Het kabinet heeft daarover nog geen besluit genomen. Sommige fracties, zoals JA21 en FVD, zijn van mening dat het veel te lang duurt, terwijl veel andere fracties, waaronder GroenLinks-PvdA, CDA, D66, SGP, Volt, SP, PvdD, ChristenUnie en OPNL, vinden dat het kabinet met de inzet van het noodrecht een ondemocratische keuze maakt, omdat de algemene maatregel van bestuur van het kabinet niet aan de Eerste en Tweede Kamer hoeft te worden voorgelegd. Het parlement is pas aan zet bij de behandeling van de zogeheten voortduringswet. Daarin is opgenomen hoe lang de regels uit de algemene maatregel van bestuur moeten gaan werken. Minister-president Schoof gaf in zijn beantwoording aan dat het kabinet nog geen besluit heeft genomen over de inzet van het noodrecht. Naar verwachting zal dit besluit over ruim twee weken worden genomen. Hij gaat er van uit dat het kabinet kiest voor de buitenwerking stellen van de Vreemdelingenwet. Schoof: "Er is een hoofdlijnenakkoord en een regeerprogramma. (...) We hebben als randvoorwaarde gesteld dat er een dragende motivering moet zijn. Die dragende motivering beoordelen wij in het kabinet en dan wordt het besluit genomen."

Moties

In tweede termijn werden 12 moties ingediend. Behalve de twee moties die zijn op vreemdelingen- en asielbeleid is nog een motie van Van Meenen aangenomen over een separaat wetsvoorstel in het Belastingplan 2025 over verhoging btw-tarief.

Opvallend was dat er vijf moties werden aangehouden, waaronder moties over Afghaanse ambassadebewakers, over geen verdere bezuinigingen op zowel ontwikkelingssamenwerking als op onderwijs en onderzoek.

De uitslag van de stemmingen is als volgt:

- Motie-[van der Goot](#) (OPNL) c.s. over zichtbare en laagdrempelige aanwezigheid van meer politie. Aangehouden;
- Motie-[Van Rooijen](#) (50PLUS) c.s. over separate wetsvoorstellen in het Belastingplan. Aangehouden;
- Motie-[Schalk](#) (SGP) c.s. over het voorbereiden van spoedwetgeving met betrekking tot de Vreemdelingenwet. Verworpen;
- Motie-[Nanninga](#) (JA21) over het per direct verbreken van de financiële banden met UNRWA. Verworpen;
- Motie-[Koffeman](#) (PvdD) c.s. over het terugdraaien van bezuinigingen op preventie van infectieziekten. Verworpen;
- Motie-[Koffeman](#) (PvdD) c.s. over het afzien van de langstudeerboete. Verworpen;
- Motie-[Huizinga-Heringa](#) (ChristenUnie) c.s. over afzien van aanvullende bezuinigingen op het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Aangehouden;
- Motie-[Van Meenen](#) (D66) c.s. over een separaat wetsvoorstel in het Belastingplan 2025 over verhoging btw-tarief. Aangenomen;
- Motie-[Van Meenen](#) (D66) c.s. over het realiseren van de toezeggingen met betrekking tot Afghaanse ambassadebewakers. Aangehouden;
- Motie-[Van Meenen](#) (D66) c.s. over het afzien van de bezuinigingen op onderwijs en onderzoek. Aangehouden;
- Motie-[Bovens](#) (CDA) c.s. over het intrekken van de Spreidingswet via een separaat wetsvoorstel. Aangenomen;
- Motie-[Rosenmöller](#) (GroenLinks-PvdA) c.s. over onwenselijkheid om artikel 111 Vreemdelingenwet in werking te stellen. Aangenomen.

[bron: www.eerstekamer.nl]

Commissieagenda Tweede Kamer

Datum	Onderwerp	Soort overleg
16-10-2024	Slachtofferbeleid	CD
16-10-2024	Ouderenzorg (incl. ouderenhuisvesting)	CD
16-10-2024	Zeden en (on)veiligheid van vrouwen	CD
16-10-2024	Externe veiligheid	CD
16-10-2024	Regels omtrent productie, transport en levering van warmte (Wet collectieve warmte)	TB

17-10-2024	Verduurzaming industrie	CD
17-10-2024	Wet Collectieve warmte	RTG
17-10-2024	Armoede- en schuldenbeleid	CD
17-10-2024	Duurzaam vervoer	CD
17-10-2024	Erfgoed	CD
23-10-2024	Cybercrime	CD
23-10-2024	Arbeidsmarktbeleid	CD
23-10-2024	Voortgangsrapportage Hersteloperatie Toeslagen mei-augustus 2024	TB
23-10-2024	Civielrechtelijke onderwerpen	CD
24-10-2024	Buitenlandse inmenging en beïnvloeding	CD
31-10-2024	Regels omtrent productie, transport en levering van warmte (Wet collectieve warmte)	IN
05-11-2024	Rondetafelgesprek Wonen in Caribisch Nederland	RTG
06-11-2024	Toerisme & recreatie	CD
06-11-2024	Hersteloperatie kinderopvangtoeslag	CD
06-11-2024	Verzamelwet gegevensverwerking VWS II.b) (TK 36621)	IN
06-11-2024	Wet aanpassing termijnen en nabestaandenregeling hersteloperatie toeslagen	WO
07-11-2024	Participatiewet	CD
07-11-2024	Eerstelijnszorg	CD
07-11-2024	Mestbeleid	CD
07-11-2024	Economische Veiligheid en strategische autonomie	CD
07-11-2024	Cultuurfonds m.b.t. impact hoofdlijnenakkoord op kunst en cultuur in Nederland	TB
11-11-2024	Begroting OCW: Cultuur	WO
11-11-2024	Begroting BZK, EZ, J&V: Digitalisering.	WO
11-11-2024	Begrotings SZW: Integratie en maatschappelijke samenhang	WO
11-11-2024	Begroting VWS: Jeugd	WO
12-11-2024	Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-stelsel)	CD
13-11-2024	Laaggeletterdheid	CD
13-11-2024	Bijdrage landbouw aan klimaatneutraliteit in 2050	TB
14-11-2024	Technische briefing toelichting op advies "Waardevol regeren: sturen op brede welvaart" door RLI	TB
18-11-2024	Begroting I&W: Water	WO
18-11-2024	Begroting OCW: Emancipatie	WO
21-11-2024	Medische preventie	CD

25-11-2024	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)	NO
27-11-2024	Gewasbeschermingsmiddelen	CD
27-11-2024	Telecomraad	CD
28-11-2024	Elektriciteitsnet, Energie-infrastructuur & RES	CD
28-11-2024	Basisregistratie personen	CD
02-12-2024	Begroting OCW: Media	WO
04-12-2024	Stikstof, NPLG en natuur	CD
04-12-2024	Kernenergie	CD
04-12-2024	Integraal Zorgakkoord	CD
05-12-2024	Fossiele subsidies	CD
05-12-2024	Jeugdbescherming	CD
11-12-2024	Sociaal minimum Caribisch Nederland	CD
12-12-2024	Waterstof, groen gas en andere energiedragers	CD
12-12-2024	Energieraad	CD
12-12-2024	Inzet algoritmes en data-ethiek binnen de rijksoverheid	CD
17-12-2024	Digitale infrastructuur en economie	CD
18-12-2024	Energiebesparing	CD
18-12-2024	Verkeersveiligheid	CD
19-12-2024	Circulaire economie	CD
19-12-2024	Online kinderrechten	CD

CD	= Commissiedebat	RTG	= Rondetafelgesprek
Ges	= Gesprek	SO	= Schriftelijk Overleg
In	= Inbreng verslag (wetsvoorstel)	TB	= Technische Briefing
NO	= Nota Overleg	FV	= Feitelijke Vragen
Pet	= Petitie	WO	= Wetgevingsoverleg

Plenaire agenda Tweede Kamer

15 – 17 oktober (week 42)

DINSDAG

- 16.15 uur Tweeminutendebat Ruimtelijke ordening (CD 2/10)
16.45 uur Debat over de Europese top van 17 en 18 oktober

WOENSDAG

- 11.10 uur Begrotingsdebat Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
17.00 uur Begrotingsdebat Economische Zaken

DONDERDAG

10.30 uur Begrotingsdebat Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (voortzetting)

18.30 uur Begrotingsdebat Economische Zaken (voortzetting)

22 – 24 oktober (week 43)

DINSDAG

16.00 uur Begrotingsdebat Koninkrijksrelaties

18.30 uur Begrotingsdebat Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

WOENSDAG

10.15 uur Begrotingsdebat Volksgezondheid, Welzijn en Sport

19.00 uur Begrotingsdebat Koninkrijksrelaties (voortzetting)

DONDERDAG

10.15 uur Begrotingsdebat Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (voortzetting)

16.00 uur Begrotingsdebat Volksgezondheid, Welzijn en Sport (voortzetting)

25 oktober t/m 4 november (week 44)

Herfstreces

5 – 7 november (week 45)

- Begroting Asiel en Migratie
- Begroting Klimaat en Groene Groei
- 36 311 Wijziging van de Wet op de huurtoeslag (vereenvoudiging van de huurtoeslag)

12 – 14 november (week 46)

- Belastingplan 2025 (inclusief stemmingen)
- Begroting Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
- 36 468 Initiatiefvoorstel Van Nispen inzake het Correctief referendum

19 – 21 november (week 47)

- Begroting Justitie en Veiligheid
- Begroting buitenlandse zaken

26 – 28 november (week 48)

- Begroting Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- Begroting Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

3 – 5 december (week 49)

- Stemmingen over alle begrotingen
- 36 446 Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten

Grote Nederlandse aanwezigheid tijdens Europese Week van Steden en Regio's 2024

Afgelopen week vond de 22e editie van de Europese Week van Steden en Regio's (EWRC) in Brussel plaats; een week vol events georganiseerd door de Europese Commissie en het Europees Comité van de Regio's met steeds dezelfde focus: de rol van gemeenten en regio's in de vormgeving en uitvoering van EU beleid. Nederlandse gemeenten waren net als in de afgelopen jaren goed vertegenwoordigd in Brussel tijdens deze week: bij de VNG-netwerkreceptie ontvingen we 400 gemeentelijke vertegenwoordigers.

Ook dit jaar was de EWRC-aanleiding voor de gehele VNG-directie om naar Brussel af te reizen. Los van aansluiting bij de vele events van de eigen achterban lag de focus dit jaar ook op het voeren van agendasettende gesprekken bij verschillende directoraat-generaals van de Europese Commissie, op gebied van energie, (arbeids)migratie, cohesiebeleid en digitale dienstverlening. Die gesprekken gaven de directieleden een goed inkijkje van wat ons te wachten staat tijdens de volgende periode van de Europese Commissie en de mogelijkheid om vroegtijdig zaken mee te geven vanuit de Nederlandse, lokale praktijk.

Link naar VNG-nieuwsbericht 7 oktober 2024: <https://vng.nl/nieuws/vng-gaat-gesprek-aan-in-europese-week-van-steden-en-regios>

Overhandiging van Nederlands visiepaper over het toekomstig Europees cohesiebeleid

Op 9 oktober heeft de Permanente Vertegenwoordiger van Nederland bij de EU een Nederlands visiepaper over het toekomstig Europees cohesiebeleid overhandigt aan DG Themis Christophidou van DG Regio, namens de medeoverheden. Het visiepaper is in de afgelopen maanden tot stand gekomen onder leiding van het ministerie van Economische Zaken, met betrokkenheid van alle andere ministeries, de VNG en het IPO. De VNG is tevreden met het resultaat – het is uitzonderlijk dat we met een gezamenlijke visie komen op het Europees regionaal beleid. De VNG is vooral blij met de volgende set kernboodschappen, onderdeel van een langere lijst uiteraard:

- Dat cohesiebeleid in principe beschikbaar moet kunnen blijven voor alle regio's
- Dat we binnen het cohesiebeleid inzetten op de 3 transities, digitaal, groen en demografisch, alsook aan innovatie
- Dat we pleiten voor simplificatie van aanvragen/beheer – zodat de fondsen en programma's toegankelijker worden/blijven – in lijn met de al ingezette trend op dit gebied
- Dat er een mogelijkheid moet blijven voor regionale uitvoering
- Dat we kunnen kijken naar de goede zaken van RRF als inspiratie (in lijn met geluiden uit Brussel hierover red.), maar niet te snel/makkelijk over willen op het kopiëren van dit centralistische model

Deze punten komen ook sterk overeen met de kernpunten uit ons eigen VNG-standpunt, waar de VNG-input op het paper ook op gebaseerd was: <https://vng.nl/nieuws/gemeentelijke-inzet-toekomstig-europees-cohesiebeleid>

Het visiepaper is hier te vinden:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/10/04/visiepaper-cohesiebeleid-post-2027>

Laatste nieuws over toekomstig cohesiebeleid & MFK 2028-2034

De Commissie is van plan in haar komende mandaatsperiode meer aandacht te besteden aan de correcte implementatie en uitvoering van Europese regels. Een belangrijk onderdeel daarvan is de vereenvoudiging van bestaand beleid. De vereenvoudiging van het cohesiebeleid is één van de wensen van voorzitter Von der Leyen.

Het cohesiebeleid maakt onderdeel uit van de 7-jarige meerjarige financiële kaders (MFK). De huidige periode loopt tot 2027, maar volgend jaar zomer worden hiervoor de nieuwe voorstellen verwacht. In de komende periode wordt daarom druk gespeculeerd wat er zal gaan gebeuren. Duidelijk is dat Von der Leyen wat structuur wil aanbrengen in alle verschillende EU fondsen. Vergaande plannen, die alleen nog informeel gelect zijn, beogen een vergaande centralisatie van de cohesie en landbouw gelden, die nu samen zo'n tweederde van het EU budget uitmaken. Daarbij zouden de gelden voortaan verdeeld worden via de lidstaten, die hierbij veel vrijheid zouden krijgen.

Deze plannen lekten net uit in de Europese Week van de Regio's en Steden en veroorzaakten veel consternatie onder de aanwezige vertegenwoordigers van gemeenten en provincies. Immers, bij een vergaande centralisatie verliezen juist de steden en regio's de zeggenschap over het cohesiebeleid. Niet alleen zijn het de regio's en de steden die uit het cohesiebeleid veel geld ontvangen, er is ook een stevige positie van gedeeld beheer en het partnerschapsbeginsel bij zowel de vormgeving van de fondsen als het beheer van de projecten. Het gaat dan in Nederland om het EFRO, ESF en Interreg.

Het cohesiebeleid gaat niet alleen om macht en geld. Veel van de cohesiegelden worden ook uitgegeven om EU beleidsdoelen te halen: op klimaat, innovatie en digitalisering. Beleidsdoelen die juist op lokaal en regionaal moeten worden vormgegeven. Bovendien is de beleidsschaal van innovatie, volgens het recent verschenen Draghi rapport, juist regionaal. Daar vindt de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen plaats, waarbij elke regio zijn eigen specialismen en kenmerken heeft.

Er zal nog veel gesproken worden voordat de concrete plannen gepubliceerd worden, en daarna zal er nog jaren over onderhandeld worden. Zeker is wel dat de ervaringen met centralisatie en betrokkenheid van decentrale overheden uit het coronaherstelfonds RRF niet positief zijn. In de meeste lidstaten zijn decentrale overheden nauwelijks betrokken geweest, ook in Nederland kregen ze geen volwaardige plek aan de tafel. Bovendien ligt het gevaar op de loer dat nationale overheden eigen nationaal beleid zullen gaan financieren. In tegenstelling tot de langjarige investeringen uit het cohesiebeleid, worden uitgaven dan afhankelijk van de nationale politiek. Omdat Brussel graag wil dat private investeerders gaan meebetalen aan de grote Europese opgaven, moeten juist de publieke investeringen voorspelbaar en langjarig zijn.

Voor meer informatie, zie:

<https://www.politico.eu/article/european-commission-budget-economic-reforms-conditions-power-grab/>
<https://www.eunews.it/en/2024/10/08/new-eu-budget-how-von-der-leyen-wants-to-revolutionise-it-and-who-opposes/>

Plenaire vergadering Europees Comité van de Regio's

Tijdens de EWRC vond de 162ste plenaire vergadering van het Comité van de Regio's plaats. Eurocommissaris voor Cohesie, Elisa Ferreira, en de President van de Europese Investeringsbank, Nadia Calviño, waren te gast en benadrukten het belang van financiering voor lokale en regionale projecten. [The State of Regions and Cities](#) werd gepresenteerd, waaruit blijkt dat het vertrouwen in lokale en regionale overheden is toegenomen. Ook zijn standpunten aangenomen, o.a. over de hervorming van het [Europese migratie- en asielstelsel](#). Lokale en regionale overheden willen hier beter bij betrokken worden en roepen op tot meer solidariteit met grensregio's.

Consultaties Europese Commissie

Datum	Onderwerp	Type
18-10-2024	Meetinstrumenten — technische actualisering van de EU-regels	Voorstel voor een Richtlijn
18-10-2024	Calculation and verification methodology of rates for recycling efficiency and recovery of materials of waste batteries	Gedelegeerde verordening
28-10-2024	Tussentijdse evaluatie Jaspers - Technische bijstand van de EU voor de Europese regio's	Evaluatie
26-11-2024	Architectuur voor energiezekerheid – geschiktheidscontrole	Evaluatie

Agenda Europese Comité van de Regio's

Datum	Onderwerp
17-10-2024	Multi-Level Dialogue on Just Transition
21-10-2024 / 01-11-2024	EU Regions and Cities at UN CBD COP16: Shaping global biodiversity policies
24-10-2024	External ECON meeting and conference
25-10-2024	11 th Subsidiarity Conference
04-11-2024 / 05-11-2024	15 th Plenary session of the Euro-Mediterranean Regional and Local Assembly

Agenda Congres Raad van Europa

Datum	Onderwerp
15-10-2024 / 17-10-2024	Sessie 57
23-10-2024 / 24-10-2024	Webinars on youth engagement in the context of reconstruction and recovery process in Ukraine

Het VNG Lobbymemo wordt gemaakt door:

Den Haag: Eric de Rijk, Richard van Vliet, Jesse de Jong-Paavast, Wenneke Koenders en Behzad Sourani
Brussel: Team Europa